

ויצמן

מנהיג הציונות

עורכים

אורי כהן • מאיר חזן

המכון לחקר
הציונות וישראל
ע"ש חיים וייצמן

YAD CHAIM
WEIZMANN

מרכז זלמן שזר
לחקר תולדות העם היהודי
ירושלים

המערכת המדעית

פרופ' עמנואל אטקס (יו"ר), פרופ' גור אלרואי, פרופ' אלישבע באומגרטרן, פרופ' ירון הראל, פרופ' מוטי זלקין, מר יחזקאל חובב, מר צבי יקותיאל, פרופ' יעקב שביט
מרכזת המערכת: מעין אבינרי־רבהון

עריכה לשונית: הרצליה אפרתי

הפקה והבאה לדפוס: יחזקאל חובב

ספר זה יוצא לאור בסיוע

משרד התרבות והספורט – מינהל התרבות והאמנויות

מסת"ב 978-965-227-330-7

מספר קטלוגי 185-658

© כל הזכויות שמורות למרכז זלמן שזר לחקר תולדות העם היהודי, תשע"ו

© Copyright by The Zalman Shazar Center for Jewish History, Jerusalem

Printed in Israel, 03/2016

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו, בשום צורה ובשום אופן, אלקטרוני או מכני, לרבות צילום או הקלטה, ללא קבלת אישור בכתב מהמוציא לאור.

סדר ועימוד: מרכז זלמן שזר

לוחות: מכון האופסט שלמה נתן; הדפסה: דפוס גרפית בע"מ

כולם בירושלים

תוכן העניינים

7	מבוא	אורי כהן ומאיר חזן
18		דברי תודה
	ויצמן מציונות 'ספונטנית' לציונות 'מדעית': סיפור	שלום רצבי
19	שלא על עצמו בלבד בא לספר	
	ספל תה ופוליטיקה: ורה ויצמן – שנים ראשונות,	בת-שבע מרגלית שטרן
65	1920–1881	
	על אמונתם של אנטישמים: מבנים מנטליים	עמוס מוריס־רייך
103	ופרקטיקה פוליטית אצל ויצמן	
137	ויצמן והצהרת בלפור: מנהיג ציוני כמדינאי בריטי	דני גוטוויין
	המאבק בין ויצמן לברנדייס (1921–1919) בראייה	אביתר פריזל
181	היסטורית	
209	הרשת החברתית של ויצמן	מוטי גולני
227	ויצמן והבריטים: ניצחון וטרגדיה	מיכאל י' כהן
261	יחסו של ויצמן לעלייה בין מלחמות העולם	אביבה חלמיש
	'העגלה הציונית נוסעת לאט': ויצמן וההתיישבות	אודי מנור
299	השיתופית	
339	'משהו הדומה לאהבה אומללה': ויצמן ויהודים גרמנים	נעמה שפי
	מדחייה פוליטית להתחדשות מדעית: ויצמן והקמת	אורי כהן
377	מכון דניאל זיו ברחובות, 1931–1934	
	בין כימיה לפוליטיקה: פעילותו המדעית של ויצמן	נורית קירש
413	בשנות השלושים והארבעים	ושאול קציר
441	ויצמן ובן־גוריון	אניטה שפירא

	זהר שגב	משקיעה ועד הדחה: ויצמן, ארצות הברית
455		והציונות האמריקנית בשנות הארבעים
495	נורית כהן-לוינובסקי	נשיאים בתש"ח: בין ויצמן לטרומן
527	מאיר חזן	'מדינאי בחורף': נשיא המדינה הראשון
575	אבנר בן-עמוס	הנצחת חיים ויצמן: נשיא, מדען, פוליטיקאי
613	רשימת המשתתפים	
617	מפתח שמות ומקומות	

מבוא

פועלו ההיסטורי של חיים ויצמן, גדול המדינאים היהודים בעידן המודרני ומניח יסודות התרבות המודרנית שנוצרה ביישוב היהודי בארץ ישראל כתשתית ציונית ל'מדינה שבדרך', נמצא במרכזו של ספר זה. מארג המאמרים הכלולים בו מציב את פועלו של ויצמן כמנהיג הציונות במקודד הזירה המחקרית האקדמית העכשווית. בין תום מלחמת העולם הראשונה לימי הקמת המדינה היו 'ויצמן' ו'הציונות' בגדר מילים נרדפות ביישוב ובתפוצות, כמו גם מבחינת דרגי הפקידות ומקבלי ההחלטות בנוגע לגורלה של ארץ ישראל ברחבי תבל. דמותו של ויצמן חלשה על מכלול נדבכיו המדיניים, החברתיים, התרבותיים והמנהיגותיים של המפעל הציוני באותה עת. ויצמן היה מעורב עמוקות בקבלת הצהרת בלפור ובטיפוח הברית האסטרטגית בין התנועה הציונית לבריטניה ב־30 שנות שלטונה בארץ ישראל. בד בבד נוסדו ביוזמתו האוניברסיטה העברית בירושלים ומכון דניאל זיו ברחובות, שלימים היה למכון ויצמן למדע, וכן הסוכנות היהודית שבהובלתה קמה מדינת ישראל. ברגעי המשבר ערב החלטת החלוקה של האו"ם הצליח ויצמן לשכנע את הנשיא האמריקני הרי טרומן לכלול את הנגב בתחומי המדינה היהודית, ובבוא שעת ההכרעה המדינית – להכיר בישראל מיד עם הקמתה. היה זה גורם קריטי בהבטחת לגיטימציה ומתן גושפנקה בין־לאומית לקיומה. מרחק רב עברה התנועה הציונית בהנהגתו של ויצמן מאז הימים שבהם אילצו פולנים את אבי סבו לעלות על עץ ואיימו לירות בו, אם לא ישמיע קול של קוקיה.¹

בתודעת בני הדור נצרב ויצמן כמנהיג ששמו קשור לבלי הפרד בתפקיד הנשיאות בזכות תקופות הכהונה הממושכות שלו כנשיא ההסתדרות הציונית, מ־1920 עד 1931 ומ־1935 עד 1946: בסך הכול – 22 שנים. פרק זמן לא מבוטל בקורותיו של מנהיג מדיני בישראל ובעמים. לכך מצטרפת תקופת כהונתו כנשיא מועצת המדינה הזמנית וכנשיאה הראשון של מדינת ישראל בשנים 1948–1952. ויצמן נטל חלק משמעותי, לעתים מכריע, בעיצוב היעדים והמשימות שנבעו מן השאיפה להגשים כאן ועכשיו את האידאולוגיה הציונית במחצית הראשונה של המאה העשרים. להשקפתו התרבותית־פוליטית נודעת רלוונטיות גם נוכח רבים מהאתגרים שעמם מתמודדת החברה הישראלית בימינו.

1 מכתב ויצמן לוורה ויצמן, 22.1.1913, בתוך: חיים וייצמן, אגרות, כרך ה, ינואר 1907 – פברואר 1913, בעריכת חנה ויינר, ירושלים 1974, עמ' 392.

באסופת 'מבטים לא פורמאליים לאחור' על ויצמן, שערך מקורבו מאיר וייסגל ושפורסמה 12 שנה לאחר פטירתו ב־1952, הוא העיר כי 'עדיין לא הגיעה השעה להקמת מצבה ספרותית מכובדת לשמו'.² ברבות השנים באו היסטוריונים שחיברו את הביוגרפיות הבולטות על ויצמן, והתייחסו למה שאפשר לכנות תופעת 'השכחה הקולקטיבית' של דמותו בהיסטוריוגרפיה. נורמן רוז מצא שוויצמן הוצג בכתובה ההיסטורית 'לכל היותר, כג'נטלמן קשיש, דון־קישוטי משהו, שזה כבר אבד הכלח על רעיונותיו וסגנונו הפוליטיים'. [...] שריד מאובן של ימים עברו'.³ בנימה דומה של אי־נחת פסק יהודה ריינהרץ בנוגע לוויצמן, ש'עם הזמן התעמעמה דמותו הייחודית ונטמעה בגלקסיה האמורפית של האמהות והאבות המייסדים של מדינת ישראל'.⁴ המתח בין עמעום דמותו של ויצמן בדיעבד לבין הערכת ריינהרץ שהוא היה 'כנראה היהודי המייצג ובעל היוקרה הרבה ביותר במחצית הראשונה של המאה העשרים',⁵ נשור כחוט השני לאורכו של ספר מחקרים זה. בקובץ המאמרים האקדמי הראשון שפורסם על ויצמן ציין יוסף גורני כי 'ככל אישות גדולה בהיסטוריה, ויצמן 'היה והינו עד היום הזה נושא למחלוקת ולשיפוט דו־ערכי, הן מצד בני דורו [...] והן בקרב היסטוריונים בני זמננו החוקרים את התקופה'.⁶ נקודת המוצא לעיסוק המחקרי־היסטורי בוויצמן סומנה בידי אניטה שפירא, שקבעה כי הוא 'סימל כיוון מסוים בפוליטיקה הציונית: דרך של מתינות ופרגמטיזם מזה, וחזון ולחש של אמונה גדולה באמיתות הציונות מזה'.⁷ ברוח המגמה העקרונית הניבטת ממכלול הדברים הללו, מטרת ספר המחקרים הנוכחי היא להציג את ייחודיות פעילותו של ויצמן כ'איש הסינתזה' הציונית הגדולה, שמיוגה יחדיו תרבות, מדע ופוליטיקה. תמצית תקופת ויצמן בציונות, כפי שביאר נתן רוטנשטרייך, היא שהאדם שטבע את התפיסה הסינתטית והתווה את דרכה כצירוף של בניין היישוב והשגת זכויות שיאפשרו את תקומתו המדינית, עמד גם בראש מגשימיה והנהיג אותה אל סף יעדה הנכסף.⁸ התנועה הציונית בהנהגת ויצמן חתרה לבנייתה של חברה יהודית מודרנית בארץ ישראל הנשענת על שלושה מרכיבים המשיקים זה לזה ומזינים זה את זה: גיבוש כלכלה

- 2 מאיר ו' וייסגל, 'מבוא', בתוך: מאיר ו' וייסגל ויואל כרמיכאל (עורכים), חיים וייצמן: ילקוט פרקי חיים, ירושלים תשכ"ד, עמ' 14.
- 3 נורמן רוז, חיים וייצמן: קורות חיים, ירושלים 1990, עמ' VII.
- 4 יהודה ריינהרץ, 'מנהיגותו של חיים וייצמן: מדינאות כאמנות האפשרי', בתוך: לואיז פישר (עורכת), חיים וייצמן: הנשיא הראשון, מבחר איגרות ונאומים, ירושלים 1994, עמ' יא.
- 5 יהודה ריינהרץ, חיים וייצמן: עלייתו של מדינאי, ירושלים 1996, עמ' 414.
- 6 יוסף גורני, 'הקדמה', בתוך: יוסף גורני וגדליה יוגב (עורכים), מדינאי בעתות משבר: דרכו של חיים וייצמן בתנועה הציונית, 1900–1948, תל אביב תשל"ז, עמ' 7.
- 7 אניטה שפירא, 'פתח דבר', בתוך: רוח הזמן: לקט הרצאות על־שם ד"ר חיים ויצמן במדעי הרוח, 1985–1996, רחובות 1999, עמ' 5.
- 8 נתן רוטנשטרייך, 'ויצמן כבעל הלכה ציונית', הדאר, 18.11.1949.

משגשגת ומתקדמת, המבוססת על יישום מיטב פיתוחי המחקר המדעי העדכני והישגיו, תוך רתימתם לסיפוק צורכי היום-יום; עיצובה של מערכת פוליטית המתפקדת בדפוסים דמוקרטיים; התאמת התרבות היהודית לחיים המודרניים ושילובה בתרבות העולמית המערבית, בנתיב הממזג בקרבו באורח מושכל 'ישן' ו'חדש'.⁹

ויצמן טיפח את בכירותו של היישוב בארץ ישראל על פני כל מסגרת תרבותית, לאומית או פיננסית אחרת של קהילות יהודיות ברחבי תבל. המרכז הלאומי שרקם בשיטתיות ובמחויבות אין קץ נועד לשמש מענה ותחליף למגמות סילוקם של היהודים מהשתתפות בעיצוב התרבות האירופית. הוא שאף לברוא 'אווירה נוחה, ללא כל הגבלות וללא לחץ מצד תרבויות זרות, בתוך חיי האומה הספוגים רצון ליצור ערכים יהודיים חדשים ולקשר את המסורת הגדולה שלנו עם ערכי הזמן החדש'. הסתייגותו מן הרצון ליצור חיץ והפרדה בין המרכז היהודי שיווצר בארץ ישראל לבין חלקיו שייוותו בגולה, התבססה על ההנחה ש'הגולה תוכל לקבל השפעה רבה ממרכז כזה ועל ידי כך יגדל הכבוד העצמי של אנשי הרוח היהודים'.¹⁰ ויצמן טען שתנועת תחייה לאומית יהודית אינה יכולה לבסס את פעילותה אך ורק על פוליטיקה, מהלכים מדיניים ופילנתרופיה. הוא ראה בייסוד מערכת השכלה עברית לאומית ממוסדת ומקיפה תנאי הכרחי למימוש הלאומיות, ובביסוס אליטיזם תרבותי אקדמי-חינוכי ראה מקור עוצמה הכרחי ואף הישרדותי של הלאומיות העברית.

מנקודת המבט הלאומית הווייצמנית נחשב מושב נהלל כביטוי המובהק ביותר להצלחת המפעל הציוני. נהלל הייתה עבורו מעין בית שני מעורר השראה בארץ ישראל, ובה מצא את המזיגה ההולמת של מעשים יומיומיים ושל חתירה מתמדת להשגת מטרה מוגדרת ואוטופית בו זמנית. הצירוף הזה הלם את אישיותו האליטיסטית, את שאיפתו להאיץ את התחוללותה של מהפכה איכותית בחיי היהודים ואת תפיסתו הפוליטית שלא ראתה 'בהמון היהודי מכשיר לפעילות מדינית'.¹¹ לדברי אנשי נהלל – אם בלונדון קראו לו 'פרופסור ויצמן', ובתל אביב ובירושלים קראו לו 'ד"ר ויצמן', הרי שבנהלל הוא היה פשוט חיים ויצמן. בנובמבר 1944 הגיע ויצמן לארץ ישראל, לאחר שנעדר ממנה מאז פרוץ מלחמת העולם השנייה ב-1939. כהרגלו בעת שהותו בארץ, הוא בא לבקר בנהלל. לאחר שנישאו לכבודו דברי הברכה והנאומים הנלבבים, אמר

9 ש"נ אייזנשטדט, החברה הישראלית בתמורותיה, ירושלים תשמ"ט, עמ' 90–154.

10 חיים ווייצמן, 'על רעיון האוניברסיטה העברית ועל דרכי הגשמתו' (הוצאה בקונגרס הציוני האחד-עשר בווינה, אלול תרע"ג), בתוך: חיים ווייצמן על האוניברסיטה העברית, ירושלים תש"ה, עמ' 9.

11 יוסף גורני, שותפות ומאבק: חיים ווייצמן ותנועת הפועלים בארץ ישראל, תל אביב 1976, עמ' 77; אביתר פריזל, המדיניות הציונית לאחר הצהרת באלפור, 1917–1922, תל אביב 1977, עמ' 35.

ויצמן למאזיניו: 'אולי זהו חיסרון של איש זקן כמוני' – הוא היה אז בן שבעים – 'שמקבל הכל באהבה, גם את הרע וגם את הטוב, אבל אלו עובדות, מה לעשות'. ואז, כדרכו בקודש תבע מן הנוכחים לגלות סבלנות: 'אלפיים שנה מחכה עם ישראל, נחכה עוד שישה חודשים, עוד שנה, אל נדחק את הקץ'. לאחר מכן ניגש ויצמן לבית הכנסת בנהלל, עמד ליד ארון הקודש ובירך את 'ברכת הכהנים'. בעזרת הנשים בכו בקול, ואישה אחת זעקה לעבר ויצמן ביידיש: 'אין לנו כוח לסבול עוד. אנחנו רוצים גאולה במהרה בימינו'. השתררה דממה בבית הכנסת. ויצמן הפנה את מבטו ובמשך כמה רגעים בהה לעבר עזרת הנשים, משם נשמע הקול, ואז יצא בדממה מבית הכנסת.¹²

האפיזודה האנקדוטלית הזו כמו מאירת ומסמנת באופן ציורי – אבל גם בלוויית ארומה לא מטפורית אלא היסטורית – את הרגע שבו נדמה כי פקע מיתר המנהיגות הפוליטית של ויצמן כמנהיג המדיני הבכיר של הציונות, מנקודת המבט של גדולי נאמניו מבית, ביישוב היהודי. קורותיו של ויצמן רצופים ומשובצים באין ספור אנקדוטות מעין אלה, ששימשו בשעתו כאחד המנופים להפצת קסם אישיותו ומנהיגותו בדעת הקהל היהודית והציונית, ואשר משמשות את ההיסטוריונים כמפתחות המרמזים על צמתים בעלי משמעות בחייו ובפועלו.

אסופת המאמרים האקדמית המוגשת כאן שואפת להאיר מגוון מרכיבים בדרכו הציונית של ויצמן, השוורה לבלי הפרד בדברי ימי התנועה שהנהיג בדרכה לעצמאות. בעריכת המאמרים נמנענו במכוון מלנסות לטשטש ניגודים הנשקפים מתיאורי המחברים ומניתוחם את אופיו, מחשבתו ומעשיו של 'הגיבור ההיסטורי' הנמצא במרכזו של ספר זה. לא חתירה ל'אמת היסטורית' מסוימת או התקנת סד קוהרנטי מוגדר להבנת דמותו של ויצמן עמדו לנגד עינינו. הנחינו את המחברים מלכתחילה לברור לעצמם את הנתיב המשקף לפי שיקול דעתם את 'האמת ההיסטורית' לאשורה, כמיטב הבנתם המקצועית, בהנחה שברב קוליות הזו טמון ממד מפרה ומאתגר מנקודת המבט האינטלקטואלית. בדגשים הנגזרים ממגמות שונות הרווחות במחקר ההיסטורי של ימינו, פורשים המאמרים הנכללים בספר היבטים נבחרים במסכת האירועים והתהליכים ההיסטוריים שבהם היה מעורב ויצמן. אלה השפיעו על תולדות חייו, על הלך מחשבותיו, על גיבוש עמדותיו, על מהלכיו ועל מעמדו ומורשתו בחיים היהודיים ובחיי היהודים בעידן המודרני.

הספר נפתח במאמרו של שלום רצבי, הסוקר את תהליך עיצוב השקפתו הציונית של ויצמן במפנה המאות התשע-עשרה והעשרים. התוודעותו לציונות התרחשה בצורה ספונטנית בימי בחרותו, ובהדרגה הוא השיל מעליו את הממד הספונטני ועטה על עצמו השקפת עולם ציונית העולה בקנה אחד עם דימויו העצמי כיהודי מודרני ומשכיל,

12 י"ג, וייצמן בנהלל...', הבקר, 11.11.1952.

המאמץ רבים מערכיה של התרבות המערבית. בתהליך זה הסתייע בגישתו התרבותית החילונית של אחד העם לצורך התמודדות עם מגמות אחרות שלבלבו באותה תקופה במרחב הרעיוני היהודי, שבלטו ביניהם ההתבוללות והסוציאליזם המהפכני. ויצמן ראה בעיצובה של זהות יהודית לאומית, מודרנית וחילונית, המושתתת על ערכיה הנאורים של אירופה מזה ועל ידע במסורת, בתרבות ובהיסטוריה היהודית מזה, את הלוח של התנועה הלאומית שראוי כי תתגבש בחיק העם היהודי ואת העוגן להבטחת קיומו בעתיד.

מאמרה של בת-שבע מרגלית שטרן עוסק ב'אישה שאת' – ורה ויצמן, כדגם לאשת ציבור בציונות שקיפדה את הקריירה המקצועית שהחלה לפתח לטובת התערות במפעל הציוני והשתלבות במבוכיו. פעילותה במרחב הפרטי והמשפחתי, הסמוי בדרך כלל מן העין הציבורית, הקרינה על יכולתו של בן זוגה המדינאי למלא את המחויבויות שנגזרו מתפקידו ובד בבד העניקה לה הזדמנות יוצאת דופן לפלס לעצמה מסלול משלה. התמסרות הרעייה והאם להזנקה הקריירה הפוליטית של בעלה לוותה בהתמסרותה להכללת מרכיבים פמיניסטיים בתחיה הציונית. סרטוט התפנית ההדרגתית שחוללה ורה באופן יזום בדפוסי חייה ובהגדרת היעדים שנתפסו בעיניה כחיוניים לפיתוח מעמדה כאשת ציבור מוכרת מצוי במרכזו של המאמר, ומשמש בה במידה להצגת מעין תמונת מראה לתהליך העפלתו של ויצמן למדרגת האישיות הבכירה בהווה הציונית.

עמוס מוריס-רייך דן בסוגיית יסוד שהיא אבן פינה בעיצוב דמותו ומעמדו של ויצמן כמנהיג ציוני במציאות האירופית והבין-לאומית של זמנו – האנטישמיות ככוח חברתי-פוליטי וכאמונה מופשטת. עיונו מבוסס על גישה מחקרית עדכנית המבליטה סוגיות שעניינן זהות תרבותית כמפתח לפענוח תהליכים אנושיים והיסטוריים. השימוש המושכל שעשה ויצמן באמונות נפוצות בדבר כוחם הערטיילאי והמאגי של היהודים, נבחן תוך זיהוי דפוסים שונים של תבניות אנטישמיות שאפיינו להערכתו את היחסים שבין לא יהודים ליהודים וכדי לאתר את הממד המניפולטיבי שנכרך בנטייתו של ויצמן להעצים את האמונה ביכולת ההשפעה היהודית על תהליכים עולמיים לצורך קידום יעדיה של הציונות. דני גוטוויין מתבונן מחדש בפרשה ההיסטורית המזוהה יותר מכול עם ויצמן – הצהרת בלפור. מאמרו מתאר במתודולוגיה ביקורתית את המחלוקת הפרשנית הרווחת בהיסטוריוגרפיה בין שתי אסכולות המציגות באופן מנוגד את הסיבות והנסיבות שהביאו לפרסומה של ההצהרה ושמיחדות תפקיד שונה לוויצמן בתהליך זה. על בסיס הבעייתיות הטמונה בהגיון של האבחנות הרווחות באסכולות הללו, מציע גוטוויין פרשנות מאתגרת לאופן שבו פעל ויצמן בשנות מלחמת העולם הראשונה כאיש מדינה בריטי. הוא מתמקד בעימות הפנימי שהתחולל בצמרת קבלת ההחלטות בבריטניה באותה תקופה על תפקידה האימפריאלי במערכת הבין-לאומית ועל גורלה

של האימפריה העות'מאנית, וגורס שרק במסגרתו וכנדבך מהותי בו מתבהרת תרומתו הייחודית של ויצמן לפרסום ההצהרה.

מאמרו של אביתר פריזל מתאר את המאבק בין ויצמן לבין הדמות הבולטת בציונות האמריקנית, לואי ברנדייס, על דפוסי ארגונה מחדש של התנועה הציונית, על הנהגת התנועה הציונית ועל דרכי בנייתו של הבית הלאומי. המחלוקת שהסעירה את התנועה הציונית בעקבות כיבוש הארץ בידי בריטניה ביטאה את ההבדלים בין שני אפיקים בציונות. האירופי, הרואה בעם היהודי לאום ומבקש להיות מעורב במתרחש בקהילות יהודיות ברחבי תבל באמצעות קרן אחת, המחליטה לאן להפנות את כספי התנועה. לעומתו האמריקני, שנרתע מהבלטת הממד הלאומי כמאפיין זהותי יהודי והעדיף להדגיש שיקולי רווח ותועלת כלכלית בעת השקעת כל כספי התנועה הציונית רק בארץ ישראל. ויצמן, שצמח מתוך השקפת העולם הציונית האירופית ביסודה, יצא מנצח מעימות זה. הוא קיבע מאז ואילך את מעמדו כמנהיגה המוכר והמוכתר של התנועה, וחיוק אותה כגוף רעיוני-פוליטי המסוגל להיחלץ מאוחד ממשברים הפוקדים אותו ושביכולתו לקדם את פיתוח הבית היהודי הלאומי בארץ ישראל מבלי לזנוח את העצמתה של תרבות ציונית בגולה. כפי שמבאר מוטי גולני, הצלחתו של ויצמן בטיפול מעמדו הייחודי בציונות נשענה על 'רשת חברתית' ענפה, שאותה הוא יצר באמצעות התכתבות בלתי נלאית עם כמה מעגלים חברתיים-פוליטיים. רשת זו סיפקה לו אינטראקציה אנושית מתמשכת ואינטימית, שהייתה חיונית עבורו מאין כמותה לצורך קידום יעדיו הפוליטיים, התרבותיים והמדעיים. אף שלא ניתן כישורים רטוריים יוצאי דופן, האינטימיות שקרנה ממנו במפגשים אישיים ובמכתביו תפקדה כמגנט המקרב ומרחיק דמויות שעמם בא במגע. אלה שנספחו לרשתו, לעתים באורח חולף ולעתים באורח קבוע, זכו בצורה מזדמנת ואקראית או לפרקי זמן קצובים להשפיע על גיבוש התובנות הנחוצות לתפקודו בתחומים שמידת חשיבותם היחסית הייתה נתונה בתמורות מתמידות בהתאם לסדרי העדיפויות שהתווה ויצמן מעת לעת.

הזירה העיקרית שבה ניכרה הרלוונטיות של מארג הקשרים שטווה ויצמן הייתה המערכת הפוליטית הבריטית כמסופר במאמרו של מיכאל י' כהן. מוצגים בו שני אירועי מפתח, המביאים זה לצד זה כישלון והצלחה שוויצמן נמצא במוקדם: קבלת הלוואה ממשרד האוצר הבריטי בניסיון להתגבר על המשבר הכלכלי שנוצר ביישוב עם קריסת העלייה הרביעית במחצית השנייה של שנות העשרים, וההיחלצות מהמלכודת האנטי-ציונית שטמנו חלק ממקבלי ההחלטות בבריטניה בחתירתם לעמעם את מחויבותה להקמת הבית הלאומי בעקבות מאורעות 1929. הכישלון העיד על המגבלות הפוליטיות הנעוצות בנכס הקסם הוויצמני, בעוד ההצלחה הניחה מסד מדיני שאין בלתו להשגת מסה קריטית של נוכחות יהודית בארץ ישראל בדמות העלייה החמישית. מעורבותו של ויצמן בעיצובה של מדיניות העלייה הציונית בין שתי מלחמות העולם

ובמימושה מנותחת ומפורשת במאמרה של אביבה חלמיש. בשנים אלה היה ויצמן המובהק שבחסידי העלייה הסלקטיבית, כפועל יוצא מחששו שמא מספר העולים, הרכבם וקצב בואם לא יהלמו את יכולתה של הארץ לקלוט אותם. לנגד עיניו עמדו אפשרויות הקליטה הצנועות של ארץ ישראל והכישלון המתמשך של הציונות לרתום בעלי מאה יהודים להקצות מעט מממונם למען פתרונה של 'שאלת היהודים' באמצעות הגירה רחבת היקף ומהירה, בזמנים שבהם אסונם האורב של היהודים הצטייר על פי רוב כרטוריקה ממוחזרת ותפלה. נטייתו של ויצמן להעדיף עלייה סלקטיבית ולבכר את בנייתה של חברת מופת, לוותה ביותר משמץ אליטיזם, אבל נגזרה גם מההסכמה הבלתי כתובה בין ויצמן למנהיגות הבריטית בנוגע לאופי המודרני של מפעל התחייה היהודי בארץ ישראל. הוא התמיד להעניק העדפה פומבית לעליית חלוצים, נמנע מלהתחשב בשיקולים אלקטורליים והתנכר לא אחת למאווייהן של שכבות שונות בציבור היהודי לחבור למפעל הציוני בלי להתאים את השקפת עולמם, את אורחות חייהם ואת סוגי פרנסתם להלכה הציונית ולתביעותיה.

'חידת' היחס המיוחד שגילה ויצמן כלפי ההתיישבות השיתופית, בדגש על המושב והקיבוץ (בסדר הזה), נבחנת במאמרו של אודי מנור. בנסיבות הארץ-ישראליות ששררו בימי המנדט השיקו מזג, השקפת עולמו ומדיניותו המינימליסטיים לכאורה של ויצמן להסתייגותו מפני עלייה המונית עירונית לטובת בנייתה של חברה חקלאית איכותית. להתיישבות השיתופית לצורותיה נודע ונועד תפקיד מובנה ביצירה הדרגתית של תנאים הכרחיים לטיפוחו של הבית הלאומי היהודי ברוח המותאמת לאפשרויות הציוניות הריאליות. ויצמן, שהסכין עם התנאים האובייקטיביים, הפיזיים והמדיניים הקיימים בארץ, כחלק מברית האינטרסים של הציונות עם בריטניה, וזהה התאמה מלאה ביניהם ובין מגבלות ההגשמה וההקרבה החלוצית המחייבים התנהלות שאינה חפצה בדחיקת הקץ. תהילת החלוצים על דבקותם הבלתי מתפשרת ביצירתם הקולקטיבית ובחזונה הייתה לשיטתו ההוכחה לתקפותו ולצדקתו הערכית של הפרויקט הציוני. בה במידה שהיה ויצמן רחוק מסוציאליזם, היו היהודים הגרמנים הקרובים ביותר לאינטלקטואליזם הצרף שעיצב את תמונת עולמו מבחינה תרבותית וערכית. נעמה שפי מסרטטת במאמרה את קווי המתאר של היחסים הטעונים שפיתח ויצמן עמם על אף הקרבה הנזכרת, באמצעות מעקב אחר יחסו לתרבות הגרמנית בשנותיו כסטודנט, אחר הדרך שמיזג את רעיונות התרבות הנאותה והחינוך הנאות עם רעיונות תחיית האומה ותרבותה, ואחר קשריו עם יהדות גרמניה כשנקלעה למצוקה קיומית נוכח עליית הנאציזם לשלטון. בתהליך המפותל שבו גיבש ויצמן את זהותו המדינית ואת דרכי התנהלותו בטרקליני החברה הגבוהה בבריטניה ומסדרונות השלטון בה, הוא נסמך על יסודות שאימץ מן התרבות הגרמנית, שעל ברכיה התחנך בימי בגרותו הראשונים. משם שאב ויצמן את התעקשותו לא ללכת שבי אחר מקובלות בחברה,

גבוהה ככל שתהיה, ואת מנהגו לאתר בכל מצב נתון נתיב ייחודי לו ברוח התואמת את צרכיו, רצונותיו והשקפתו הרעיונית.

הפרויקט שהאיר את דמותה הנכספת של החברה המודרנית הנבנית בארץ ישראל היה מכון המחקר המדעי ע"ש דניאל זיו ברחובות, שהוקם ביוזמתו בשנת 1934. אורי כהן מתווה במאמרו את התרקמות הדמיון האקדמי-תרבותי הוויצמניסטי והפיכתו למציאות מוחשית, ברוח המשנה המודרנית שבה דגל חוג ידידיו הקרוב של ויצמן שתמך בהגשמת חלומו. המכון, שהפך בימינו לפאר היצירה הישראלי, החל את דרכו עם עשרה מדענים בתחום הכימיה ובהתבסס על הנחה כי מחקר בסיסי ומופשט יוביל לתוצאות מדעיות איכותיות ובעלות משמעות, שייתכן יהיה להפיק מהן ערך יישומי. נציגי אליטות פוליטיות, כלכליות וחברתיות שונות בחברה היישובית הצעירה, ניסו להשפיע על כיווני התפתחות המוסד החדש, וויצמן נקלע בשל כך לעימותים רבים בנוגע למקומם וייעודם של החדשנות והמיסוד המדעי בחברת המהגרים היהודית המתהווה בארץ ישראל. פעילותו המדעית של ויצמן בשנות השלושים והארבעים ניוונה מן הנעשה במעבדות המכון ברחובות, והדבר מתבהר במאמרם של נורית קירש ושאול קציר. לטענתם, גם כאשר לבש ויצמן את חלוק המעבדה באותה תקופה, הוא לא פשט את מדי המנהיג הציוני, וכך שאלות פוליטיות שעמדו בראש מעייניו חדרו אל המעבדה וקבעו את הנושאים שחקר ואת ההחלטות שקיבל לגבי התנהלות המחקר. בעזרת שורת המחשבות מעולם המדע, מציג המאמר את האופנים שבהם סייע מעמדו של ויצמן כמנהיג ציוני נודע, כבעל מוניטין מדעי מוכח וכמי שניחן בכישרון גיוס כספים, לחזרתו אל ליבת העיסוק המדעי בגיבוים של שותפי מחקר הנחוצים להצלחתו. אם עד מלחמת העולם הראשונה בחן ויצמן את הפוטנציאל הטכנולוגי של מחקריו בעיקר על סמך הרווח הכספי שהבטיח פיתוח בעל ערך, הרי שבשנות השלושים והארבעים הניעו שיקולים אסטרטגיים את בחירת תחומי מחקר. באמצעות פיתוח תהליכים ביוכימיים, תחום שהיה אחד מחלוציו, הוא ביקש לאתר שיטות חדשניות לייצור דלקים מוזלים ולהגדלת היקף גידולים חקלאיים במטרה לשפר באופן דרמטי את הזנתה של אוכלוסייה ענייה ברחבי תבל. יעדים מחקריים הומניטריים אלה עלו, להערכתו, בקנה אחד עם האינטרס הציוני (בעיקר, הקטנת התלות של העולם המערבי בנפט מארצות ערב) ועם האינטרס האימפריאלי הבריטי לספק מזון סביר ומזין בעלות מוזלת בשאיפה להשיג יציבות מתמשכת באזורים שבשליטתו.

אניטה שפירא מציגה במאמרה את יסודות שיתוף הפעולה, המתח והניגוד האיש והפוליטי ששררו בין שני האישים הבכירים בציונות, ויצמן ובן-גוריון. 12 השנים שהפרידו ביניהם בגיל, יצרו פער עצום ביניהם במעמד. ויצמן היה איש תרבות המערב. הוא מעולם לא גילה עניין בתרבות הערבית או המזרח תיכונית, ופרט לימי מגעיו עם האמיר פייסל מיאן להתחזות כמתערה בה ולו לרגע. בן-גוריון, שאימץ כמנהיגה של

תנועת הפועלים חזות ארץ־ישראלית, הצטייר לעתים כפתוח יותר מבחינה זו למגע עם אוכלוסיית הרוב. תערובת של הערצה ותסכול ניכרה ביחסו של בן־גוריון לוויצמן, ובעיקר בנכונותו להכיר במעמדו הנישא בכפוף לתביעה שישתף פעולה עמו כשווה ערך. הניגודים האישיים ביניהם, שנבעו גם מהשקפת עולמם השונה וממסלול חייהם וחוויותיהם הנפתל, העיבו אמנם פעמים רבות על ההנהגה הציונית, אך בחשבון אחרון הם ידעו להפיק את המיטב הפוליטי ממעלותיהם הייחודיות. העימות המקצין בין שני המנהיגים התפרץ במלוא חריפותו בימי מלחמת העולם השנייה ובעקבותיה, כמסובר במאמרו של זהר שגב. היחלשות מעמדו של ויצמן נבעה במידה מכרעת מהכרסום המחמיר במחויבות המדינית הבריטית לציונות וליישוב. אף אותות הגיל ומצבו הבריאותי הרעוע לעתים גרעו מכושר תפקודו בשנות הארבעים. התמהיל התרבותי והפוליטי שגולם באישיותו של ויצמן, ושתרם ליכולתו להידבר עם אנשי מדינה בריטים, ובמקביל להצטייר כמייצג אותנטי ומוסמך של מצוקות יהודי מזרח אירופה ומרכזה, נעשה בהדרגה לא רלוונטי לנסיבות ההיסטוריות המשתנות. בניגוד לשלבים מוקדמים יותר בפעילותו הציבורית, התקשה ויצמן יותר ויותר להביא לידי ביטוי את כישוריו הפוליטיים ואת קסמו המנהיגותי בזירה האמריקנית של אותה תקופה. התייצבותה של מרבית הציונות האמריקנית, בראשותו של אבא הלל סילבר, לצד בן־גוריון במאבק על קביעת הדרך לקידום השאיפות הציוניות תרמה לעמעום זוהרו של ויצמן ולבוסף להדחתו מראשות התנועה הציונית בקונגרס הכ"ב שהתקיים בבזל ב־1946.

שעת שירת הברבור המדינית של ויצמן באה עם החלטת החלוקה. אף שלא נשא במשרה רשמית, הוא נותר הדמות המייצגת שזוהתה עם הציונות יותר מכל אדם או גורם אחר במערכת הבין־לאומית, וכפי שמתואר במאמרה של נורית כהן־לוינובסקי הוא השכיל למצות ניצוצות מקסמו המנהיגותי בשירות השגת מאווייה של ציונות. ויצמן, שכשל ביצירת קשרים אמינים עם חלק ניכר מהצמרת האמריקנית, הצליח בדרך לא דרך שרב בה הנסתר על הנגלה והמתועד, ליצור דו שיח אינטימי וחקף ממניפולציות אסטרטגיות עם נשיא ארצות הברית, הרי טרומן. מפגשיהם הספורים של שני האישים הניחו מסד ארוך ימים לברית בין שתי המדינות. התייצבותו הנחרצת של ויצמן למען ההכרעה על הקמת מדינת ישראל ב־14 במאי 1948, הושתתה במידה רבה על ההבנה והתמיכה שהעניק טרומן למהלך זה במגעים הדיסקרטיים שניהלו השניים ישירות ובאמצעות מתווכים. בנימה השגורה בכתיבה ובמחקר ההיסטורי על מנהיגים בשלהי ימיהם ניכרת הנטייה להעניק את עיקר הדגש לדרך אל המנהיגות ולפועלו של המנהיג בימי הגאות של השפעתו הפוליטית. בגלריית המנהיגים הציונית והישראלית המקרה של ויצמן שונה במידה מסוימת. דווקא תפקידו האחרון, שבו השפיע במידה הפחותה ביותר על מהלכה של ההיסטוריה היהודית, הוא זה שקיבע את מקומו בפנתאון

ההנהגה היהודית במאה העשרים ובתודעת הישראלים לאורך ימים. מובן שמקום זה היה מובטח לו ממילא, מתוקף תרומתו לפרסומה של הצהרת בלפור ב־1917 ושני פרקי חייו כנשיא ההסתדרות הציונית בשנים 1920–1931 ו־1935–1946, אך במבט לאחור נדמה כי כהונתו כנשיאה הראשון של מדינת ישראל היא שהקנתה לו בזיכרון הקולקטיבי משנה משקל וחשיבות – לא רק כמנהיג בדרך אל היעד אלא גם ככזה שהגיע אל יעדו והגשים את ייעודו במלואו. ימי דעיכתו הציבורית והאישית של ויצמן, עת כיהן בתפקיד נשיא מועצת המדינה הזמנית ואחר כך כנשיא המדינה הראשון נפרשים במאמרו של מאיר חזן. נחשפים בו ניצוצות ייחודיים מגדולתו המנהיגותית ומהשקפתו הפוליטית והערכית בנוגע למסלול החיים היהודי, הציוני והישראלי, שהגיע באותה שעה אל צומת הריבונות והעצמאות הממלכתית.

הספר נחתם במאמרו של אבנר בן־עמוס, שעניינו הנצחתו של ויצמן, הטקסים שנערכו לכבודו ולזכרו, והדפוסים שבהם נחקקה דמותו בזיכרון הקולקטיבי הישראלי. המדינה הצעירה, שצמאה לסמלים מוסכמים, מקובלים ומאחדים, הניצבים מעל לחילוקי דעות פוליטיים ולמתחים יומיומיים, אימצה את ויצמן בדמות הנשיא והמדינאי המשקף את ערכו ומשמעותו האידאליים של הרעיון הציוני בתפארתו ובמלוא עוצמת מוסריותו. כמקובל בפעולת הנצחה ממלכתית, מחלוקות עבר הושטחו, אם מפני שההנצחה היא מטבעה סלקטיבית ואם משום שהרלוונטיות שלהם התפוגגה במרוצת הזמן. המאמר מנתח את גלגולי הנצחתו של ויצמן לאורך השנים, תוך בחינת המשמעות המשתנה של ההנצחה ובאמצעות התמקדות בהנצחה בזמן, במרחב, בדפוס ובאמצעים ויוזאליים מגוונים. נוכחותו הנמשכת של ויצמן בשיח הציבורי מתקיימת גם הודות לאירועים, למקומות, למוסדות ולחפצים שנושאים את שמו.

בסיום הפרק האחרון של האוטוביוגרפיה שלו, "מסה ומעש", כתב ויצמן:

אין כוונת הדפים האחרונים האלה להתוות את התכנית המלאה של המדינה היהודית. הרבה מאוד צריך יהיה להניח למסה ולמשוגה, ונצטרך ללמוד את הדרך הקשה – מפני הנסיון. אלה הם רק רמזים וציונים לאורך הדרך, שלפי דעתי, עלינו ללכת בה, אם רוצים אנו להגיע אל המטרה. והמטרה היא לבנות תרבות גבוהה, מיסודת על העיקרים החמורים של המוסר היהודי. מן העיקרים האלה אסור לנו לסטות, כפי שעשו אלמנטים מסוימים בתקופה הקצרה של הבית הלאומי שכרעו בדרך לפני אלהי נכר. הנביאים ייסרו תמיד קשות את עם ישראל על הנטייה הזאת; ומדי שובם לעבודת אלילים, מדי היותם לאחר, נענשו בידי אלוהי ישראל הזועם. קשה לומר, אם יקומו שוב נביאים בישראל בעתיד הקרוב. אך אם יבחרו בדרך חיים ישרים, קשים וטהורים על פני האדמה במושבים בנויים על עיקרים ישנים, ובערים נקיות מן הסיגים, שנחשבו לפעמים בטעות כתרבות; אם ירכזו את פעולותיהם בערכים אמיתיים, בתעשייה, בחקלאות,

מבוא

במדע, בספרות או באמנות – או אז ישקיף אלוהים בחסד על בניו, אשר אחרי נדודים רבים שבו לגבולם לעבדו בשיר תהילה על שפתותיהם ובמעדר בידם, להחיות את ארצם הקדומה ולעשותה מרכז של תרבות אנושית.¹³

כמנהגה של הנצחה המיטיבה לשקף צורכי הווה המצויים בתמורה אטית אך מתמדת, ייתכן שאם וכאשר תזדקק החברה הישראלית לדגם כריזמטי של מדינאי המצטיין ומתייחד באיכויות ויצמניסטיות, תגיע גם שעתו של ויצמן ושל כמה מרכיבים נאלמים ממכלול השקפותיו לשוב אל קדמת השיח הפוליטי המקומי. עד אז הוא ייוותר ספון בקדמת במתם התרבותית-אקדמית של ישראל ושל העם היהודי, ובחיקה של הכתיבה ההיסטורית על ימים שחלפו ושבזכותם נכתב ספר זה.

אורי כהן ומאיר חזן

הערה

שם משפחתו של חיים ויצמן נכתב בכתיבה בת הזמן ובכתיבה ההיסטורית במגוון צורות איות. לצרכי האחדת כתיב נקבע בספר זה כי בגוף הטקסט (כולל בציטטות) ובהערות השוליים ייכתב 'ויצמן', פרט לאזכורו בתוך כותרת פריט בגוף הטקסט וכן לאזכור הראשון של פריט כלשהו בהערות השוליים בכל מאמר – אז ייכתב שמו כנתינתו במקור. כללים אלה חלים כמוכן גם לגבי ורה ויצמן.

13 חיים ווייצמן, מסה ומעש: זכרונות חייו של נשיא ישראל, ירושלים ותל אביב תש"ט, עמ' 451.

Weizmann

The Leader of Zionism

Editors

Uri Cohen • Meir Chazan

The Zalman
Shazar Center
for Jewish
History

YAD CHAIM
WEIZMANN

TEL AVIV אוניברסיטת
UNIVERSITY תל אביב

The Chaim Weizmann
Institute for the
Study of Zionism
and Israel

The Publication of this book made possible by grants from
The Ministry of Culture and Sport – Culture Authority

ISBN 978- 965-227-330-7

Catalogue No. 185-658

© Copyright by The Zalman Shazar Center for Jewish History, Jerusalem

Printed in Israel, 03/2016

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Typesetting: The Zalman Shazar Center

Printing: 'Graphit' Press Ltd., Jerusalem

CONTENTS

Uri Cohen and Meir Chazan	Introduction	7
Acknowledgments		18
Shalom Ratzabi	Weizmann from ‘Spontaneous’ Zionism to ‘Scientific’ Zionism: Story that Testifies to More than Itself	19
Bat-Sheva Margalit Stern	A Cup of Tea and Politics: Vera Weizmann’s Early Years, 1881–1920	65
Amos Morris-Reich	On the Beliefs of Anti-Semites: Mental Constructs and Political Practice in Weizmann	103
Danny Gutwein	Weizmann and the Balfour Declaration: Zionist Leader as British Statesman	137
Evyatar Friesel	The ‘Weizmann–Brandeis Controversy’ (1919–1921) in Historical Perspective	181
Motti Golani	The Social Network of Weizmann	209
Michael J. Cohen	Weizmann and the British: Triumph and Tragedy	227
Aviva Halamish	Weizmann and Jewish Immigration between the World Wars	261
Udi Manor	‘The Wagon of Zionism Rides Slowly’: Weizmann and Cooperative Settlements	299
Na’ama Sheffi	‘Something Like Unhappy Love’: Weizmann and German Jewry	339

Uri Cohen	From Political Rejection to Scientific Renewal: Weizmann and the Establish- ment of the Daniel Sieff Research Institute in Rehovot, 1931–1934	377
Nurit Kirsh and Shaul Katzir	Between Chemistry and Politics: Weizmann’s Scientific Activity during the 1930s and 1940s	413
Anita Shapira	Weizmann and Ben-Gurion	441
Zohar Segev	From Decline to Dismissal: Weizmann, the United States and American Zionism in the 1940s	455
Nurit Cohen-Levinovsky	Presidents in 1948: Between Weizmann and Truman	495
Meir Chazan	‘Statesman in Winter’: The First President	527
Avner Ben-Amos	The Commemoration of Chaim Weizmann: President, Scientist, Politician	575
Contributors		613
Index		617

Introduction

This volume is devoted to Chaim Weizmann, the greatest Jewish statesman of modern times, who laid the foundations of the culture that emerged in the Yishuv and formed the basis for the Zionist 'state in the making.' The articles that follow focus on Weizmann's activity as the leader of organized Zionism. Weizmann was deeply involved in the adoption of the Balfour Declaration and the development of the strategic alliance between the Zionist Movement and Britain during the thirty years of the British Mandate in Palestine. In this period the Hebrew University of Jerusalem and the Daniel Sieff Institute in Rehovot (subsequently the Weizmann Institute of Science) were established on his initiative, and the Jewish Agency was founded. At moments of crisis, on the brink of the UN partition resolution, Weizmann managed to persuade U.S. President Harry Truman to include the Negev within the confines of the Jewish state and, when the crucial political moment arrived, to recognize the State of Israel immediately upon its establishment – a critical factor in assuring its legitimacy and international recognition.

In the minds of his contemporaries Weizmann's name is inextricably linked to the role of the presidency as a result of his twenty-two years as President of the Zionist Organization, from 1920 to 1931 and 1935 to 1946 – a considerable length of time in the history of a political leader whether in Israel or elsewhere – as well as his term as President of the Provisional Council of State and the first President of the State of Israel (1948–1952). Weizmann played a meaningful, at times crucial, role in shaping the challenges and tasks presented by the aspiration to realize the Zionist ideology in the first half of the twentieth century. His cultural and political worldview is also still relevant to many of the challenges that Israeli society faces today.

Weizmann fostered the absolute supremacy of the 'cultural center' in Palestine over any other cultural, national, or financial framework that Jewish communities around the world might maintain. The national center that he fostered systematically and with boundless commitment was

designed to offer a response and an alternative to the Jews' increasing exclusion from participation in the shaping of European culture. He aspired to create 'a conducive atmosphere, with neither limits nor pressure from foreign cultures, within a national life filled with a passionate desire to create new Jewish values and link our great tradition with the values of the modern era.' He rejected the wish to erect a barrier between the emerging Jewish cultural center in Palestine and those parts of Jewish culture that would remain in the Diaspora, arguing that 'The Diaspora will be able to receive much influence from such a center, which will thereby enhance the self-respect of Jewish intellectuals.' A Jewish national renaissance movement, Weizmann argued, could not base its activity solely on politics and philanthropy. He saw the establishment of an advanced, institutionally strong, and comprehensive Hebrew national education system as a *sine qua non* for national fulfillment, and viewed the consolidation of an academic-educational cultural elite as an essential source of strength, and even survival, for Hebrew nationhood.

The purpose of this collection of academic articles is to illuminate the numerous components that made up Weizmann's Zionist path, which was inseparably entwined with that of the movement that he led during the struggle for national independence. We have deliberately refrained from any attempt to blur the contradictions arising from the different authors' accounts and analyses of the character, thought, and actions of the 'historical hero' of this book. It was not our goal to strive for a specific 'historical truth' or to create a single coherent interpretation of the figure of Weizmann. Instead, we asked the contributors to choose what they judged to be the best way of revealing what they regarded as the 'historical truth' regarding Weizmann – in the belief that the multiple voices would engender an intellectually fruitful and challenging discourse. By means of the various approaches derived from diverse trends in contemporaneous historical research, the articles in this book present different threads in the web of historical events and processes in which Weizmann was involved – events and processes that influenced the course of his life, the formation of his thought and attitudes, the measures that he took, and his stature and legacy in Jewish life and Jews' lives in the modern era.